

ДЖОН ГАТОУ

**ОРЪЖИЯ
ЗА МАСОВО
ОБЕЗЛИЧАВАНЕ**

Превод от английски
Гаяне Минасян

Съдържание

Посвещение. На хората, които градят семейства	9
Пролог. Против училището	13
1. Всичко, което знаете за училищата, е грешно	27
Управлението на света	27
Контрол на поведението	29
Учителите като терапевти	35
Не ни трябват велики мозъци.....	37
„Как е възможно това?“	38
Не може да вземеш думата, преди учителят да ти я даде	44
Кризата на демокрацията.....	46
Една по-различна цел	49
Митът за Златния век	51
Отнемане правото на глас на местните общности	53
Четвъртата цел	57
Спектърът на свръхпроизводството	59
2. Разходка из Лондон	63
Джонатан Гудуин	65
Даника Патрик.....	66
Ник Шулман.....	67
Диабло Коуди	67
Учене с отворен код	68
Шен Уенронг.....	69
Разходка из Лондон	71
Глен Доуман.....	72
Проектът „Човешки геном“	73
Певица в Масачусетския технологичен институт	74

Ингвар Кампрад.....	75
„Абсолвентът“	76
Отпадналите от училище	76
Още една неудобна истина.....	78
Джон Канзиус	79
Изкуствено удължаване на детството	81
Списъкът на отличниците	92
Луис Васерман	94
Уорън Бъфет	94
Още четирима слаби ученици.....	96
Благостта като по-важна от печалбата	98
Св. Павел и Змеят Правилник.....	102
Когато стане напечено.....	106
Разходка из Мононгахела	108
3. Дебелият Стенли и амишите от Ланкастър.....	111
Критиката не ми понася.....	111
Старообредните амиши	116
4. Класната стая на Дейвид Сарноф.....	123
Писмо до заместник директора	123
Маската на училищната реформа	128
Докладът на Щатския комисар	130
Сенчестата икономика на училищата.....	133
Училището като наркотик	137
5. Проблемът не е в Хектор	141
Напускам.....	141
Хектор, укротителят на конете	147
6. Камино де Сантяго	151
Обратна връзка	151
Камино де Сантяго.....	154
Ключът на чуждестранните посетители към Исландия	156

7. Оръжия за масово обезличаване163

Нравствено зловоние	163
Училището като оръжие.....	164
Една лична формула	166
Лоши намерения	170
Съзнателно лишение.....	172
Лабиринт от огледала	173
Свободно избираемата програма на Линкълн	174
Неприязън и презрение	177
Неадекватност	178
Примерът на Австралия	179
Социалното инженерство	181
Да живееш, като спестяваш част от истината.....	182
Скъпи Бруно,	183
Как се правят бомби	188
Критично съотношение.....	191
Физическа непривлекателност.....	191
Да се върнем отново към неадекватността	194
В царството на мрака – задължителното училище.....	197
Научно управление? (Не, не, не!).....	199
Отново за връзката и липсата на връзка	203
Синдромът на говорещото пуф-паф	206
Махнете помощните колела!.....	213
Таня Ейби и Джордж Мийган	216
Принципът на плененатата бълха.....	219
Как се побърква кон	220
Месомелачката на накъсаното време	222
Край.....	224

8. Що е образование?225

Въпросите на Кант и епопеята на Европа.....	225
Стига неприкосновени светини.....	233

9. Писмо до внучка ми относно „Дартмът“	241
Семейството е от голямо значение	241
Колежа „Дартмът“	244
Индексът на дядо Джон за истинското образование	247
Новата Атлантида	250
Училището като затвор; затворът като училище	252
Великите шарлатани	255
Кара и Октавия Уокър	258
 10. Произшествие в „Хайланд Хай“	 263
Школуване и образование	263
Царството на мрака	268
Случаят в Нюрнберг	270
Случаят в „Хайланд Хай“	273
Случаят в Уолдън	280
 Послеслов	 285
Открита покана за конспирация: проектът „Бартълби“	285
Проектът „Бартълби“	297

Посвещение.

**На хората, които градят
семейства**

Посвещавам тази книга на великото и трудно изкуство да създаваш семейство и на хората, които го практикуват, в частност тези, които образуват децата си у дома. Посвещавам я специално на фамилиите Хичън от Плимът, Англия, Брантфорд, Канада и Юниънтаун, Пенсилвания, а най-вече на скъпия ми приятел от шейсет и пет години, Роналд Брайт Хичън. Благодарение на тази фамилия станах свидетел на най-прекрасните форми на семейство. Освен това, без постоянната подкрепа и съвети на Рон тази книга (както и всичко останало, което съм писал) нямаше никога да се появи на бял свят. Историческият архив на фамилията Хичън се съхранява от Джон Хичън в Инвърбъри, Шотландия.

С Рон и семейството му сме сродни души от десетгодишна възраст. За мен те винаги са били пример за трансцендентално съвършенство. Неговият предшественик Ричард Хичън е бил почетен кмет¹ на Плимът по времето, когато оттам е отплувал корабът „Мейфлауър“; друг негов предшественик, Джон Брайт, бил смутителят, който допринесъл за либерализацията на търговията в Англия през 1846 г.; братовчед му Тревър Хауард е любимият ми

¹ Lord mayor – в Англия почетен церемониален пост. – Б.пр.

филмов актьор благодарение на играта му в „Прокуден от островите“ и ролята му на свирепия Лорд Кардиган в „Атаката на леката бригада“¹. Чичо му Луис Боман печели първия медал „Карнеги“ за това, че рискува живота си, за да спаси други.

Баща му Тед Хичън ми е преподавал алгебра. Майка му, Вирджиния Боман ме криеше, когато бяха от училище (а кучето му Флика ме хапеше, където и да се скрия). В Корнел брат му Лари ми беше спонсор в студентското братство. Племенницата му Джини прояви голямо търпение към мен и ме съветва, като играеше ролята на дъщеря ми Бризеида, когато след дълго очакване дойде моментът отново да се събера с нея в изпъстрените с орхидеи джунгли на Чиапас. Племенникът му Лари Уилям ми помогна да проумея пагубното безумие на колежанските степени в Бръшляновата лига². Децата му Брета, Лизи, Пол и Джефри ми показаха какво означава да имаш брат и сестра както в тежки, така и в щастливи моменти. Зетъвете му Стивън и Ричард ни отвориха очите с каква лекота може да се осъществи свързването на две семейства. Внуците му Джефри, Кортни, Шанън, Катрин, Одри, Мия, Хедър, Джон и Джеси ми разкриха дълбокия смисъл, криещ се в горчивата радост, с която щафетата се предава на следващото поколение.

¹ Атаката на леката бригада е кавалерийска атака, водена от Лорд Кардиган по време на Кримската война, пословична както с неразумието на командването и дадените жертви, така и със смелостта, демонстрирана от войниците. – Б.пр.

² Ivy League (от Ivies, остар. „осем“, т.е. Лигата на осемте) включва осем частни учебни заведения – колеж и университети – в САЩ. Терминът се употребява най-вече като събирателно за тези заведения и като нарицателно за академични постижения, труден прием и социален елитизъм. Става въпрос за университетите в Браун, Колумбия, Корнел, Харвард, Принстън, Пенсилвания, Йейл и колежът в Дартмът. Всички те са на върха в класацията на списание „Юес Нюз енд Уърлд Рипорт“ на колежите и университетите. – Б.пр.

След толкова много години, в доста напреднала възраст, все още се вдъхновявам от начина, по който Роналд продължава да се развива и променя. Любовта и верността му към смелата Пинг Ли от Шанхай и дръзката ѝ дъщеря Кер Ксин ме изпълват с надежда за човечеството.

О,Плимът! О,Канада! О,Юниънтаун! Пазете фамилията Хичън; бдете над чадото си, моя скъп приятел Роналд, и съхранете духа на предшествениците му. Пазете всичките ни семейства взети заедно и всяко поотделно.

Пролог.

Против училището

Преподавал съм в продължение на трийсет години – както в най-лошите, така и в най-добрите училища в Манхатън. За този период успях да се превърна в изключителен специалист по скуката. Тя бе пропила целия ми свят и ако някой попиташе децата (както често правех) защо са толкова отегчени, те винаги отговаряха следното: защото се бържат за глупости, защото това, което правят, няма смисъл, защото вече знаят тези неща. Казвах, че искат да правят нещо истинско, не само да киснат по столовете. Казвах, че учителите не знаят кой знае колко за предметите си, а и очевидно не искат да узнаят. Те бяха съвсем прави: учителите бяха не по-малко отегчени от самите тях.

Скуката е състояние, типично за учителите. Всеки, който е прекарал известно време в учителската закусвалня, познава дежурната атмосфера на униние, хленч и пессимизъм. Както може да се досетите, когато попитам учителите защо са отегчени, те обвиняват децата. На кой не би му дотегнало да преподава на незаинтересовани грубияни, които мислят само за оценки? Ако въобще им пука и за това. Естествено самите учители са продукт на същата дванайсетгодишна задължителна училищна програма, която дотяга до смърт на учениците им. Освен това в ролята си на училищен персонал са притиснати в капана на структури, чиято хватка е още по-строга от тази, стиснала децата. Кой е виновен тогава?

Всички ние. Това го научих от дядо си. Една сутрин, когато бях на седем, му се оплаках, че ми е скучно. Той ме цапардоса по главата. Каза ми повече никога да не употребявам тази дума в негово присъствие, защото ако ми е скучно, сам съм си виновен. Забавленията и ученето бяха изцяло мое задължение и ако някой не разбираше това, бе инфантилна личност, от която по-добре да се страни и да не ѝ се гласува доверие. Тази случка завинаги ме излекува от скуката и през годините аз успях да предам същия урок на някои блестящи ученици. В болшинството от случаите обаче съпротивата, оказвана в лицето на общоприетото схващане, че скуката и детинщината няма как да не присъстват в класната стая, изглеждаше безнадеждна. Често ми се налагаше да нарушавам правилата и дори закона, за да помогна на децата да не попаднат в нейния капан.

Както можеше да се очаква, империята отговори на удара; вдетинените възрастни редовно бъркат елементарната опозиция с нелоялност. Веднъж, когато се върнах от отпуск по болест, открих, че болничните ми са били тайно унищожени, след което съм бил уволнен и ми е било отнето правото да преподавам. След девет месеца ходене по мъките успях да си възстановя това право благодарение на училищната секретарка, свидетел на заговора. Не искам да си спомням последиците, които това преживяване имаше за семейството ми. Когато през 1991 г. се пенсионирах, вече бях насъбрал достатъчно причини да мисля, че училищата ни – институции за дългосрочно насилствено лишаване от свобода на ученици и учители в подобни на килии помещения – са виртуални фабрики за възпроизводство на детинщина. Тогава просто не можех да проумея защо трябва да е така. От опита си бях разбрал нещо, което сигурно е ясно и на много други учители, но те не го огласяват от страх от репресии: ако искаме, можем съвсем лесно и евтино да се отървем от старите безумни структури и да помогнем на децата да се образуват, вместо само

да се школуват. Има начин да насърчим най-добрите характеристики на младостта – любопитството, авантюризма, упоритостта, способността за изненадващи прозрения. Трябва просто да сме по-гъвкави по отношение на времето, текстовете и тестовете, като дадем на децата възможност да контактуват с някои наистина компетентни възрастни, както и автономията, от която се нуждаят, за могат от време на време да поемат рискове.

Никой обаче не иска да направи това. Колкото повече търсех причината и продължавах да дълбая в „проблема“ с училището от гледната точка на инженер, толкова повече ми убягваше най-важният въпрос: ами какво ако излезе, че училището няма никакъв „проблем“? Какво ако то е такова – напълно противоречащо на здравия разум и дългия опит в начина, по който децата учат – не защото не е наред, а именно защото е съвсем наред? Възможно ли е Джордж Буш без да иска да е казал истината, обявявайки, че няма да допусне да изпусне нито едно дете¹? Възможно ли е нашите училища да са създадени, за да може нито едно дете да не порасне?

Наистина ли ни трябва училище? Говоря не за образование, а за насилствено школуване: шест часа дневно, пет дни в седмицата, девет месеца в годината в продължение на дванайсет години. Дали тази убийствена рутинна дейност е наистина наложителна? И в случай че е, то с каква цел? Не се оправдавайте с четенето, писането и аритметиката, защото двата милиона щастливи домашни ученици отдавна са опровергали това банално оправдание. А дори и да не бяха те, има достатъчно видни американци,

¹ Една от първите мерки на Буш след идването му на власт е Законът за предотвратяване на отпадането на деца от училище – Leave no child behind Act, критикуван наред с друго и за това, че още повече централизира властта в училищата и ги поставя в услуга на военните. – Б.пр.

които никога не са преминавали през дванайсетгодишната центрофуга, на която са подложени децата ни днес. Въпреки това не са пострадали ни най-малко. Джордж Вашингтон, Бенджамин Франклин, Томас Джеферсън, Ейбрахам Линкълн? Без съмнение някой ги е обучавал, но те не са били продукт на училищната система и нито един от тях не е „завършил“ средно образование. През по-голямата част от американската история децата като цяло не са ходили на училище, въпреки това сред тях са се издигнали адмирали като Фарагът; изобретатели като Едисон; водещи бизнесмени като Карнеги и Рокфелер; писатели като Мелвил, Туейн и Конрад; и дори учени като Маргарет Мийд. Факт е, че съвсем доскоро младите хора на тринайсет години не са били считани за деца. Ариел Дюрант е била щастливо женена за съпруга си от петнайсетгодишна възраст и заедно с него написва изключително добра многотомна история на света. Кой би си позволил да твърди, че тази жена не е била образована? Тя определено не е била школувана, не и необразована обаче.

В тази страна са ни учили (т.е. школували) да мислим, че „успехът“ е синоним на „школуването“ или най-малкото е зависим от него. В исторически план обаче това изобщо не е вярно – нито в интелектуално, нито във финансово отношение. Днес по целия свят има достатъчно много хора, които намират начини да се образуват и без да прибегват до услугите на задължителното средно образование в училища, които прекалено често приличат на затвори. Защо тогава американците бъркат образованието с функциите на тази система? Каква точно е целта на държавните училища?

Масовото задължително школуване нахлува в нашата страна между 1905 и 1915 г., въпреки че е било замислено много по-рано и за въвеждането му се е настоявало през по-голямата част от XIX в. Съществуват грубо казано три причини за предизвикването на този невероятен катаклизъм в семейния живот и културните традиции:

1. Да създадем добри хора.
2. Да възпитаем добри граждани.
3. Да помогнем на всеки да постигне най-доброто от себе си.

Тези причини продължават да бъдат цитирани повсеместно и повечето от нас ги приемат за една малко или много сваятна дефиниция на мисията на държавното образование, колкото и да не успяват училищата да я постигнат на практика. Това обаче е сериозна грешка. Съществува огромно количество изненадващо откровена литература за истинската цел на задължителното образование. Разполагаме например с великия Хенри Луис Менкен, който през април 1924 г. пише в „Дъ Америкън Меркюри“, че целта на държавното образование съвсем не е

„...да влее знание в младите екземпляри от човешки вид и да събуди интелигентността им. Нищо не би могло да бъде по-далеч от истината. Целта е... просто да се ограничи развитието на възможно най-много индивиди отвъд определено безопасно ниво, да се селектират и обучат стандартизирани граждани, да се елиминират разнoboят и оригиналността. Това е целта както в Съединените щати, така и навсякъде другаде“.

Поради репутацията на Менкен като сатирик хората се изкушават да не вземат сериозно този пасаж, възприемайки го като хипербола и сарказъм. Статията обаче продължава, разкривайки произхода на модела, по който е създадена нашата образователна система. Тя го открива в отдавна изчезналата, но не и забравена военизирана държавност в Прусия. Макар че Менкен със сигурност е бил наясно колко иронично звучи статията му на фона на скорошната ни война с Германия – наследница на пруската мисъл и култура, той е съвсем сериозен. Образователната ни система наистина произлиза от Прусия и това е сериозен повод за притеснение.

Щом прогледнем за странния факт, че нашите училища имат пруско потекло, то започва отвсякъде да ни се наби-ва на очи. Уилям Джеймс многократно се позовава на него в началото на века. Орестес Браунсън, героят в книгата на Кристофър Лаш от 1991 г. „Истинското и единствено небе“¹, още през 1840 г. публично осъжда подчинеността на американските училища на пруския модел. Седмият годишен доклад на Томас Ман пред Масачусетската комисия по образованието през 1843 г. е по същество хвалебствие на страната на Фридрих Велики и призив за въвеждане на неговия образователен модел в Америка. Едва ли е чудно застрашителното разпространение на пруската култура в Америка, като се има пред вид ранната ни връзка с тази утопична държава. По време на Американската революция Вашингтон е имал адютант от Прусия². През 1795 г. тук се установяват толкова немскоговорящи заселници, че конгресът обмисля дали да не преведе федералните закони на немски. Най-шокиращ обаче е фактът, че сме успели да възприемем така ревностно един от най-лошите аспекти на пруската култура – образователната ѝ система, създадена с цел да култивира посредственост, да осакати душевния, вътрешния живот, да лиши учениците от ръководни качества и да осигури хрисими и непълноценни граждани. Всичко това е подчинено на целта населението да стане „управляемо“.

За пръв път започнах да прозирам истинската цел на американското училище благодарение на Джеймс Брайънт Конант – президент на Харвард в продължение на два-сет години, специалист по отровни газове от Първата световна

¹ *The True and Only Heaven* by Christopher Lasch. – Б.пр.

² Благодарение на тренировките, водени от барон фон Щойбен, войската значително подобрява боеспособността си. Той въвежда официални правила за обучението, реда и дисциплината в американската армия, валидни и до днес. – Б.пр.

война, ръководител на проекта за атомната бомба от Втората световна война, висш комисар на американската окупационна зона в Германия след Втората световна война и една от най-влиятелните фигури на XX в. Без Конант най-вероятно нямаше да се радваме на днешното стандартизирано тестване и неговия разцвет, нито на подобна благословия за грамадните гимназии, които държат на склад по две до четири хиляди ученици (една от тях е известната „Колумбайн“ в Литълтън, Колорадо). Скоро след като се пенсионирах, прочетох обемното есе на Конант от 1959 г., озаглавено „Детето, родителят и държавата“. Бях силно заинтригуван от между другото подхвърлено там твърдение, че съвременните училища са плод на „революцията“, издирижирана между 1905 и 1930 г. Революция? Той не се задълбочава много в тази тема, но насочва любопитния и неосведомен читател към книгата на Александър Инглис „Принципи на средното образование“¹ от 1918 г., в която „човек вижда тази революция през очите на революционера“.

Инглис, на чието име е кръстена почетна лекция по въпросите на образованието в Харвард, казва пределно ясно, че задължителното школуване на този континент има същото предназначение, което е имало в Прусия през двайсетте години на XIX в.: то е петата колона в напъпващото демократично движение, което заплашва да даде на селяните и пролетариата глас в обществените дела. Съвременното индустриализирано, задължително училище е трябвало да осъществи един вид хирургична намеса, която да предотврати вероятното единение между тези низши класи. Разделете децата по предмети, по възрасти, чрез постоянно оценяване на тестове и по множество други подмолни начини, и едва ли ще има някакъв шанс невежите човешки маси, разделени още от детска възраст, да се интегрират отново в едно опасно цяло.

¹ Alexander Inglis – *Principles of Secondary Education*. – Б.пр.

Инглис разбива целта (истинската цел) на съвременното училище на шест основни функции. Всяка от тях сама по себе си може да изправи косите на хората, които са достатъчно простодушни, че да вярват в трите традиционни цели на образованието, споменати по-горе:

1. Приспособяване. Училищата са предназначени да създадат и затвърдят определени рефлекторни нагласи спрямо властта. Естествено, това напълно изключва способността за критична преценка. Елиминира също така идеята, че трябва да се преподават полезни или интересни неща, защото няма как да изпиташ рефлекс за подчинение на децата, преди да си разбрал дали можеш да ги накараш да учат и правят глупави и досадни неща.
2. Интеграция. Това може да се нарече и „конформизъм“, тъй като намерението е децата да се уеднаквят колкото се може повече. Конформистите са предсказуеми, а това е изключително полезно в случаите, когато трябва да се впрегне и манипулира многобройната работна сила.
3. Диагностициране и разпределение. Училището е предназначено да определи социалната роля, подходяща за всеки ученик. Това става чрез механично и анекдотично създаване на архив от данни за него. Нещо като „постоянно досие“. Да, и вие имате такова.
4. Диференциация. След като социалната им роля бъде „диагностицирана“, децата биват сортирани съобразно нея и обучени точно толкова, колкото изисква дестинацията им в социалната машина – нито грам повече. Дотук бяхме с идеята, че в училище всеки трябва да постигне най-доброто от себе си.
5. Селекция. Тук става въпрос не за свободен избор, а за Дарвиновата теория за естествения подбор, приложена към така наречените от него привилегирани раси. Накратко, идеята е да се подпомогнат

процесите чрез целенасочена селекция. Училищата трябва да маркират неподходящите деца (учениците с лоши оценки, от провинцията и други подобни злочестини) достатъчно ясно, така че връстниците им да гледат на тях като на по-низши и да ги лишат от шанса да се размножават. Ето какво целят всички тези малки унижения, които започват още от първи клас: да отмият боклука и той да се оттече в канала.

6. Пропедевтика. Социалната система, структурирана съобразно тези правила, изисква наличието на елитна група, която да се грижи за останалите. Ето защо една малка част от децата тихомълком биват научавани как да управляват този нескончаем проект, как да наблюдават и контролират населението, което съзнателно е било видиотено и обезоръжено, за да може правителството да функционира безпроблемно и корпорациите да не страдат от липса на изпълнителна работна ръка.

За жалост истинската цел на задължителното държавно образование в нашата страна е именно такава.

И за да не смятате Инглис за изолиран случай, някаква странна откачалка с твърде циничен поглед към образователната дейност, ще ви кажа, че той съвсем не е сам. Самият Конант стъпва на идеите на Хорас Ман и другите като него, пледирайки неуморно за създаване на американска училищна система, следваща тези принципи. Хора като Джордж Пийбоди, който спонсорира задължителното училище в американския Юг, несъмнено са разбирали, че пруската система е полезна не само за създаването на безобиден електорат и сервилна работна сила. Тя произвежда и едно виртуално стадо; тя селектира особен вид добитък – консуматори, лишени от разсъдък. С времето множество индустриални титани осъзнават огромната полза, която носят селектирането и отглеждането на подобен род добитък с помощта на държавното образование. Някои от тях са Андрю Карнеги и Джон Рокфелер.

Казах го. Сега вече знаете. И без разсъжденията на Карл Маркс за голямата класова борба може спокойно да видим, че подобен сблъсък е изцяло в интересите на управлението (както икономическо, така и политическо) – а именно да видиотява хората, да ги деморализира, да ги разделя и накрая да ги захвърля, ако не са се пригодили към неговите изисквания. Ето изявлението на Американската асоциация на учителите от 1909 г.: „Искаме да дадем либерално образование на една определена класа, докато друга, по необходимост много по-голяма във всяко общество, се въздържа от привилегиите да го получи и бъде обучена на определен брой трудоемки ръчни операции“. Мотивите зад отвратителните решения, необходими за постигането на тези цели, няма защо да са класови. Те могат да се дължат предимно на страх или на широко разпространеното днес убеждение, че най-висшата добродетел е „ефективността“, а не любовта, свободата, смехът или надеждата. Те могат да са мотивирани не от друго, а просто от алчност.

Икономиката, която е основана на масовото производство и е организирана така, че да облагодетелства големите корпорации, а не малкия бизнес или семейната ферма, обещава натрупване на големи състояния. Масовото производство обаче изисква и масова консумация, а в началото на XX в. повечето американци са смятали за неестествено и глупаво да купуват неща, от които не се нуждаят. В това отношение задължителното училище се явило като манна небесна. То нямало защо директно да обучава децата да мислят, че трябва непрестанно да потребяват стоки, тъй като направило нещо далеч по-добро: то ги поощрило да престанат да мислят. Така те станали лесна жертва за едно друго голямо изобретение на съвременността – маркетинга.

Не е нужно да си учил маркетинг, за да знаеш, че има две групи хора, които винаги могат да бъдат убедени да

консумират повече, отколкото се нуждаят: пристрастени-те и децата. Училището има голям успех в склоняването на децата ни към пристрастеност, а още по-голям – в превръщането им във вечни деца. Това също не е случайно. Редица теоретици – като се започне от Платон, мине се през Русо и се стигне до нашия Инглис – са разбирали, че ако децата бъдат скупчени с други деца, лишени от отговорност и независимост и насърчени да развият единствено дребнави емоции от рода на алчност, завист, ревност и страх, те може и да пораснат на ръст, но никога няма да съзреят. В изданието от 1934 г. на известната тогава книга „Държавното образование в САЩ“ Елууд Къбърли детайлно описва и възхвалява начина, по който стратегията за постепенно удължаване на времето, прекарано в училище, вече е успяла да продължи детството с две до шест години. При това по онова време насилственото школуване е било сравнително ново явление. Същият този Къбърли е близък приятел и колега с д-р Инглис: и двамата са ръководили отдели за публикуване на учебници в издателство „Хаутън Мифлин“ – Къбърли е отговарял за учебниците за основното, а Инглис – за средното образование. В допълнение, Къбърли е бил декан на влиятелната педагогическа школа на Станфорд и е поддържал приятелски връзки с Конант в Харвард. В книгата си „Управление на държавните училища“ (1922) той пише че „Училищата ни са ... фабрики, в които суровият материал (децата) се обработва и му се придава форма ... Това е работата на училището: да моделира учениците съгласно зададените спецификации“.

Състоянието на обществото ни днес дава пределно ясна представа какво е било естеството на тези спецификации. Зрелостта отсъства от почти всички аспекти на живота ни. Законите, улесняващи развода, са отменили нуждата да се полагат усилия за изграждане на взаимоотношения. Лесните кредити са отмахнали необходимостта

от финансово въздържание. Лесните отговори са премахнали необходимостта да се задават въпроси. Превърнали сме се в нация от деца, които с радост подчиняват преценките и волята си на политически призови и комерсиални ласкателства, които биха звучали обидно за човек, който е наистина възрастен. Първо си купуваме телевизори, после си купуваме нещата, които ни показват по тях. Купуваме си маратонки по \$150, независимо дали ни трябват или не, след което те се скъсват необичайно бързо и ние охотно си купуваме следващия чифт. Караме големи джипове и вярваме в лъжата, че те са едва ли не застраховка „живот“ дори и да се преобърнем в тях. Най-лошото е, че окото ни не мигва, когато Ари Флейшгър¹ ни каже да „внимаваме какво говорим“, дори и ако все още помним как някога сме учили, че Америка е свободна страна. Просто слушаме и това е. Школуването ни си е свършило работата.

Сега добрата новина. Ако сме наясно с логиката на съвременното училище, става лесно да избегнем уловките му. Училището обучава децата да станат наемни служители и потребители; вие учете децата си да бъдат лидери и авантюристи, да обичат приключенията. Училището създава у децата рефлекс за покорство; вие научете децата си да мислят критично и самостоятелно. Добре обучените деца са лесно податливи на скука; вие помогнете на своите деца да развият вътрешния си живот, така че никога да не им е скучно. Подтиквайте ги да се занимават със сериозни неща, с нещата на възрастните – с история, литература, философия, музика, изкуство, икономика, теология – всичко, което учителите познават достатъчно добре, че да се досетят да го избягват. Провокирайте развитието на

¹ Флейшгър – първият прессекретар на Белия дом по времето на Джордж Буш. – Б.пр.

децата си, като им предоставите достатъчно възможност за уединение, за да имат шанс да се научат да се наслаждават на собствената си компания и да водят вътрешен диалог. Добре школуваните хора са дресирани да се страхуват да остават сами; те търсят постоянна компания в лицето на телевизията, компютъра, мобилния телефон и повърхностните познанства, които бързо се създават и бързо се изоставят. Децата ви заслужават да изживеят живота си по-смислено и са способни да го направят.

Първо обаче трябва да отрезвеете относно истинската същност на нашите училища: това са лаборатории, в които се провеждат експерименти със съзнанието; това са тренировъчни центрове за създаване на навици и нагласи, необходими на корпоративното общество. Ако децата успеят да получат нещо добро от задължителното образование, то това става случайно; истинската му цел е да ги превърне в слуги. Не позволявайте някой да удължи детството на децата ви дори с един ден. Щом Дейвид Фарагът е могъл да поеме командването на пленен британски военен кораб преди да навърши тринайсет години, щом Бенджамин Франклин е успял сам да се научи да е печатар на същата възраст (след което да се захване с учене, което не би понесло на никой съвременен първокурсник в „Йейл“), никой не може да каже какво биха постигнали вашите деца. След всичко, което съм видял през живота си и след цели трийсет години на бойното поле на училището, съм стигнал до заключение, че на света геният се среща не по-рядко от посредствеността. Ние просто потискаме гения, защото още не сме намерили начин да управляваме население, състоящо се от образовани хора. Мисля че този проблем има едно съвсем елегантно и просто разрешение. Нека се управляват сами.